

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Iosephi Speranzæ, Congregationis Oratorii Fanensis
Presbyteri, Scripturæ Selectæ**

Speranza, Giuseppe

Coloniæ Agrippinæ, 1659

29. Tenebræ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44265

Galat. 6.
Ibid. 6.

Amans illa Catharina Senensis spinatum A
punctiones sentiebat. Amans ille Apo-
stolus dicebat: *Christo confixus sum Cruci.*
Stigmata Domini Iesu in corpore meo porto.
Quis horum amorem cum materno Vir-
ginis amore componat? Quando igitur
hæc altius, ac tinsque confixa Cruci?
Quando hæc magis in corde, & in animâ
vividiora stigmata præferrebat?

August.

Anima magis est, ubi amat quàm ubi
animat: ergo Virgo Mater, quæ plus Fi- B
lium, quàm se ipsam diligebat, magis erat
in Filio, quàm in se ipsa. Dolebat ergo
ad Filii dolores, patiebatur ad pœnas
crucentabatur ad plagas; vulnerabatur
ad vulnera, ut verissimè ille prædiceret:
Et tuam ipsius animam pertransibit gla-
dium.

Luc. 2.

Hieron. t. 9.

Hieronymus in serm. de Assumptione
Beate Mariæ: Plus omnibus dilexit,
propterea & plus doluit, in tantum ut
animam ejus totam pertransiret, & pos- C
sideret vis doloris. Adest testimonium
eximia dilectionis, quæ quia mente pas-
sa est, plus quàm Martyr fuit, nimirum
ejus dilectio amplius fortis, quàm mors
fuit, quia mortem Christi suam fecit.

Cant. 7.

Guillel. ib.

Statura tua assimilata est palma. Rectè,
inquit ibidem Guillelmus, statura pie
Matris assimilata est palma: nam ille for-
ris, illa intus patiebatur Crucem. Stabat D
illa juxta Crucem sui Iesu, atque ea ipsa
sibi met quodammodò erat in Crucem
erecta, stando juxta Crucem, ipsa sibi per
affectum maternum quodammodò erat
Crux. O verè Virginem cruciformem
(hoc te nomine compellat Epiphanius)
hoc est, in eadem cum Christo Cruce
confixam!

Ipsa sibi quo-
dammodò
crux juxta
crucem.

Cant. 2.

Thron. 2.

O *filium inter spinas!* O Virginem do-
lentem! *Occidit, occidit* (verè dicere pote-
ras) *omne quod pulchrum erat in tabernaculo*
filii Sion.

Psal. 39.

Heu! *Cor meum dereliquit me, & lumen*
oculorum meorum, & ipsum non est mecum.

TENEBRÆ.
PUNCTUM XXIX.
A sexta autem hora tenebræ factæ

sunt super omnem terram, usq;
ad horam nonam. Matth. 27.
Et obscuratus est Sol. Luc. 23.

Sol, contra Gabaon ne movearis, & Luna Ios. 10.
Contra vallem Aialon. Cur Gabaon, ele- Hebr.
vationem iniquitatis, mundum scilicet, cui

tanta iniquitas, Sol illuminet? cur non
sistat, hoc est, radios, splendoresque suos
non retrahat? D. Gregentius in Dialogo
cum Herbaso Iudæo Iesus filius Nave
cum bellum illud horrificum magno ap-
plausu gessit cum gentibus, & espere su-
perveniente nonne adversus Gabaonitas
Solem sistere cursum jussit, similiter &
Lunam contra vallem Aialon, donec vi-
ctoriam de hostibus retulisset? Hæc il-
lustris, & admirabilis in Sole affectio, si-
ve permissio fuit Domini mei Iesu Christi
antegressa figura, & similitudo. Iesus il-
le, Iesus & hic. Ille fuit Princeps exer-
citus Israël, hic Rex, & Deus non so-
lum Israël, sed & totius terrarum Or-
bis. Ille gentes in fugam vertebat, hic
Dæmonum exercitus. Ille Solem, &
Lunam sistere potuit, donec phalanges, &
catervas militum adversariorum proflig-
gasset. In passione Domini mei Sol in-
horruit, & obscuratus est, & Luna suū
fulgorem non dedit, die statim præ timore
in tenebras transeunte. Hæc ille erudi-
tè, cui dilectè sic sanctorum Chrysostomum
adnecto, ut in hoc præcipuè puncto sele-
ctorum Patrum rapsodiam componam.

D. Gregent.
tom. 4. Bi-
blioth. vet.
Patrum.

Ventum jam tandem est Crucis ad
campum, ubi piæ manus terebrant læva
vulnera, & compaginem palmarum
rumpit violentior foratura clavorum.

Chrysost. vel
Chrysol. de 5.
ser. Pass.
serm. 3.

Crux clavis configitur, & effossa vesti-
gia, pœnalibusque alligata impedi-
entis, pedum officia perdiderunt. Adhæc
quiescentis corpus stipiti, & immobile lignū
inconcussa membra portavit. Fert pœ-
na ipsa pendentē, & tormentis suis nexis
artus incumbunt. Sed festinate, oro, & ci-
tatis cursibus properate: sentio n. moliri
nescio quid creaturæ, & inrestinis moti-
bus nonnihil elementa intelligo parturi-
re. Minatur ecce propria mundus excidia,
& rerū natura inusitato pavore terretur.

Tert. 2. Dies

*Cur sol in
Christi morte
obscuratus.*

Dies medius tenebrarum tyrannide discluditur, & perdidit cursum fugitiva luce fraudatum. Sol abscondit radios suos, & Orbem globus luminis obscuravit, atque incubatricem noctem dissimulato jure contradictionis admisit. Dies enim non dies est, & nox repentina non est nox: importuna tenebræ aliena tempora pervaserunt; moriente verò die, novum dies sensit occasum. Expectabant cuncta elementa exitum proprii Conditoris, axem suum mundus extremum vergere cupiebat in limitem. Vo-

*D. Leo serm.
10. de Pass.*

Sed non minori facundia, ac pietate D. Leo, sic fatur apostrophe ad Iudæos. Cùm Dominus crucifixi corporis elevatione sublimis, reconciliationem mundi exqueretur in quadam arce supplicii, latronemque conversum ad Paradisi vocaret habitaculum, vos Principes Iudæorum, legisque Doctores, nec conscientie impietate compuncti, nec effectui sceleris mitigati, fixuris clavorum addebitis tela linguarum, dicentes: *Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere. Si Rex Israel est, descendat de Cruce, & credimus ei.* Sed (subdit graviter) his vocibus vestris stultis, atque blasphemis reddunt omnia elementa responsum, & unam in vos sententiam ferant cælum, terra, Sol, syderaque, indignos vos suo ministerio protestantia terribili motu, insolitoque defectu tenebras mundo vestræ cæcitatibus ostendunt.

*Sol obscuratus
esse Iudæos suo
ministerio in-
dignos prote-
statis fuit.*

*Chrysol. ser. 4.
de s. ser. pass.*

Planè, velut jam iterum allatus Chryso-
stomus ait, tenebrarum caligine tota
passionis indignitas tegitur, & omnis
injuria novæ noctis obscuritate celsatur. E.
Indixit sibi mundus inopinata sui authoris
morte funereum luctum, cunctarumque
confusio naturarum: & sacrilegium suum
non agnoscit cæcitas Iudæorum.

O cæcas Iudæorum mentes! ô duriora
saxi pectora Iudæorum! (exclamat

A. Ambrosius) Iudæus arguit, credit minister, proditor suum scelus morte condemnat, elementa fugiunt, terra concutitur, monumenta referantur, Iudæorum duritia immobilis manet vel Orbe concusso. Sol etiam (inquit alibi) sacrilegis occidit, vel refugit, ut funesti spectaculum sceleris obumbraret.

Ambros.

In Luc. 13.

*Sol aufugit, ut
scelus Iudæorum
funestum ob-
umbraret.*

Et Beda eandem mutuatus animi conceptionem, hanc novam addit: Clarissimum, inquit, mundi lumen suos retraxit radios, ne aut pendente videret Dominum, aut impii blasphemantes sua luce fruerentur.

Beda.

*Item ne pen-
dentem Domi-
num videret.*

Et antea Augustinus: Terra ipsa concussa est, tanquam ad scelus proprium contremiscat.

*Aug. de tem-
serm. 120.*

Sanazarius verò ita deflevit:

*Sanaz de mor-
te Christi.*

*Et tremefacta graves testatur murmuræ
requestrus;
Testatur Sol ipse suum sub nube dolo-
rem.*

Occidit Sol, plorat & Propheta, cùm ad-
huc esset dies. Postquam enim cruci tradi-
derunt Dominum omnium, ita Cyrillus,
mundi machina lugebat proprium Do-
minum, & obtenebrata est lux in meri-
die secundum Amos: *Et erit in die illa, di-
cit Dominus, occidet Sol in meridie, & obtene-
brabitur dies lucis.*

Jerem. 15. 9.

Cyri.

Amos 8. 9.

Et quidni obtenebretur mundus, mundi Conditore moriente? Chryso-
stomus. Chryf. in
Paterfamilias moriente, tota ejus domus
turbatur, omnis familia plangit, & con-
scisis tunicis suis, nigris se cooperiunt
vestimentis. Annon cælum veste luctuo-
sâ indurum, ac pullatum, dicente Domi-
no per Prophetam: *Induam calos tenebris?*
Vnde & Tertullianus: *Contenebratas
Oribis lugubre fecit officium.*

*Tum ut calis
veste lugubri
indutum mor-
tem sui Domini
mæreret.*

Isa. 50.

In Solem ipsum quadrat illud Meta-
morphoseos.

*Tertul. contra
Marc.*

*Squalidus, & expers sui decoris
Dat animum in luctus, & luctibus ad-
iicit iram.*

Officiumque negat mundo.

Hieronymus: *Omnis creatura com-
patitur Christo morienti: Sol obscura-
tus.*

Hieron.

Matth. 27.

tur, terra movetur, petrae scinduntur, A
velum templi dividitur, sepulchra ape-
riuntur: solus miser homo non compari-
tur, pro quo solo Christus patitur. *Ob-
suspense, cali, super hoc.* Chaldaeus: *Lu-
gete, cali, super hoc.*

Jerem. 2.

*D. Leo serm.
6. de Pass.*

D. Leo: Pendente in patibulo Crea-
tore, universa Creatura congemuit, &
Crucis Clavos omnia simul elementa
fenserunt. Nihil ab illo supplicio libe-
rum fuit. Hoc in consunzione sui & ter-
ram traxit, & caelum. Hoc petras ru-
pit, monumenta aperuit, Inferna resera-
vit, & densarum horrore tenebrarum ra-
dios Solis abscondit. Debebat hoc testi-
monio suo mundus Authori, ut in occasu
Conditoris sui vellent cuncta finire. Ni-
hil plane elegantius, nihil hoc verbo de-
votius.

S. Theodor.

Studita ser. 73

Huc proximè tum elegantia, tum
pietate B. Theodorus Studita, sermone C
in Hebdomadam majorem de Domini,
herique nostri Iesu Christi supplicio, pa-
rientis personam expendens, ac Solem
admiratum, & omnia elementa commo-
ta peregre sic ait: Qui animorum con-
silia reteggit Deus, omneque perspicit hu-
manum cogitatum, hic ille est, qui capi-
tis sistratur iudicio. Qui praepotente ius-
su universa librar. hic ille est, qui in sce-
leratorum manus deditur. Qui obliga-
ram in nubibus undam ex aequo tempe-
stivè inserit solo, hic ille est, qui colliga-
tus raptatur. Qui caelum palmo, ac ter-
ram mensus pugillo est, lanceque mon-
tes libravit, hic ille est, qui servi pulsatur
dextra. Qui florum varietate uber im-
buit terræ, hic ille est, qui spinis ingloriè
coronatur. Qui in pomario vitalem
arborescens conficit, hic ille est, qui in ligno
infelice pender.

O immania, & inaudita miracula!
quæ tum inruitus Sol defecit, ac Luna
contenebravit, tum seatiens concussa ter-
ra est, & perrupta saxa, cunctaque heri
injuriis conversa machina. Jam inanimis,
ac sine sensu elementis, eum animatis,
sensuque imbutis præ Dominico terrore,
atque usurpatione spectaculi attonitis, &
immutatis, nos (malum!) ornati ratio-

ne, pro quibus obiit Christus, inextimu-
lari, & à lachrymis alieni per hos manea-
mus dies?

Augustinus: Apertè idèd rerum na-
tura perspicitur commoveri, velut in
vindictam Authoris sui velit armari: ter-
ra ipsa concussa à fundamentis suis quasi
quæ Crucem Domini vix sustineat, tan-
quam ad scelus proprium contremiscit.
Dies refugo lumine, quomodo potest,
sumit lamentum, & fusco tristium tene-
brarum habitu more lugentis induitur,
& ut tota cæli facies Dominicæ Nati-
vitatæ gloriam nova luce testatur, ita
crucis injuriam novis tenebris detesta-
tur.

Suis jam nunc Spiritibus aureis Chry-
fologus: Creatoris injuriam tota fuge-
rat creatura: necem Domini sui mun-
dus evitare contendit, sciens ad totam
domum vindictam pertendere, in qua
fuerit servorum scelere dominator occi-
sus. Hinc est, quòd suis se deserentibus
fundamentis, terra tremuit: Sol, ne vi-
deret, aufugit: dies, ne interesset, ab-
scellit: petrae, quia non valebant disce-
dere per naturam, novum scinduntur per
vulnus: facinus tantum sono, quia voce
non poterant acculantes.

*Aug. serm.
12. 6. de temp.*

*Chryfolog.
serm. 78.*

Huc elegantissimè Sedulius: En subi-
tò totus est obscuratus mundus, tenebris
repentinæ cæcitatæ oppressus, ac mæsta
nebularum mole perfusus funereas dies
celebravit exequias: sed Sol radiis re-
moris absconditis, tetra velatus pallà
delituit, orbemque luctibus alienæ no-
ctis infecit. Talem siquidem vultum
parris orbata solatiis meruerunt elemen-
ta sortiri, ut ejus ortu letata suer, trista-
rentur occasu: sicut enim Domino na-
scentæ lux claruit: ita moriente discessit.
Tunc stella per diem fulsit, modò nec in
nocte comparuit.

*Sedul. l. 5.
Pasch. oper.*

*Adhuc tan-
quam tetra
velatus pallà
delituit.*

Sed quanquam cælo, terraque fugiti-
vum lumen abscessit, non tamen diutius
in hac remotione permansit: per ipsa
temporis inter valla suspensi, magno vi-
sum convenire mysterio. Nam sicut tri-
bus horis mundi facies tenebris oppres-
sa

Ter 3. sub-

subiacuit: ita Domium triduo clausum A
tumuli sepultura contexit.

Nec telly sine clade tunc astitit, omni-
bus contremens fundamentis, quæ talia
sentiebat admitci, mundi que rata venisse
jam finem, dubio pependit natura sub
termino, ne sumus scilicet apex ad Infer-
na descendens, omnem protinus molem
secum jugiter inclinaret in mortem, atq;
propriam comitatus Authorem præceps
in chaos mundus afflueret. O signa tot B
præsentis metus inaudita prodigia!

*Sol cõvertetur in tenebras, & Luna in san-
guinem. Ibi peregre Hieronymus: Sol
est versus in tenebras, quando penden-
tem Dominum suum videre non ausus
est, & Luna sanguinem, quod aut juxta
historiam factum esse credamus, aut cer-
tè quomodo Sol versus in tenebras est,
non quod ipse sit mutatus in tenebras,
sed tenebras mundo induxerit: sic & Lu-
na non est versa in sanguinem, sed Iudeos
blasphemiarum, & negationis in Chri-
stum horrore coopertos æterni testimo-
nii sui Sanguine condemnavit, dicen-
tes: Sanguis ejus super nos, & super liberos
nostros.*

Cæterum ad alia jam tenebrarum ha-
rum mysteria pandenda ex aliis selecto-
rum item Patrum sententiis properem.
Quid, rogo, hæ tenebræ protendunt, D
quidve signant? Memini quondam in
signum regis Ezechie salutis Solem re-
trocessisse, cur nunc in signum humanæ
salutis Sol vero Soli non cedat?

Pulchrè Athanasius: Ideo in salutifera
Passione non apparuit Sol, indicans fi-
nem prioris creaturæ adesse, & princi-
pium alterius supervenire, quæ dilue-
lum suum exortum in Salvatore consecu-
tura est: quocirca dicitur: *Ece vir oriens
nomen ejus.*

Peracutè Ambrosius in Hebraicam in-
vehens cæcitatem, sic fati: Quomodo
ergo excusant se nescisse, quorum alii vi-
derunt, alii cognoverunt, Solem non ex-
pleto diei curriculo recessisse, & rursus
ante peractum spatium noctis egressum,
noctem in die fecisse, in die noctem? Ver-
que intelligere debuerunt, quia Sol iustus

se recepit, & iustus exivit. Prædixerat
enim Dominus, quia tribus diebus futu-
rus erat in corde terræ, & tribus nocti-
bus. Didicerat hoc Sol, servabat præ-
ceptum. Dubitabat ergo, dicens: Quid
facio? Orior, & dies est: occido, & nox
est. Si cursum meum servavero, demo-
rabor mundi salutem. Festinemus etiam
ad redemptionem nostram. Festinare
etiam debeo ipse ad novam vitam. Erit
enim beneficio Crucis, qua renovantur
universa, & Sol novus, & calum novum.
Festino ergo, ut illum possim videre So-
lem iustitiam illuminantem animas univer-
sorum.

Sed quid faciam? Ipse vult post tri-
duum fieri resurrectionem. Inveni, quid
faciam, ut & moras non faciam, & nu-
merum dierum meorum custodiam. Non
faciam integrum diem, & integram no-
ctem: abbreviabo horas, ut tribus qui-
dem diebus, ac noctibus sit inter mor-
tuos Dominus Iesus, citius tamen, quam
trium dierum, & noctium intervalla pa-
riuntur, resurgat à mortuis. Abbrevia-
bo igitur horas, ubi ascenderit Crucem.
A sexta hora statim fiat nox, ne videam
Domini passionem, sed fugiam parricida-
lis persecutionis spectaculum. Occidam,
& erit nox horarum trium: egrediar, &
innovabo diem, ut sit horarum trium.
Percussus est primus dies, sequetur nox
secundo spatio suo, sequetur similiter
dies, incipiet nox. Tertia resurget Do-
minus in nocte, & erit dies in lumine re-
surgentis, ut compleatur illud: *Et nox
sicut dies illuminabitur.* Psal. 138.

At quàm rogo illuminata est? D. Gau-
denti9 in tractatu de manducatione agni
Paschalis ad illa verba: *Ece ego facio calum
novum, & terram novam, & luna lucebit
sicut Sol, & Sol septies tantum.* Cæterum, D. Gaud. tr. 3.
ait, quod Sol iustitia Christus septies de manduc.
tantum terris hodie luceat, quàm luce-
bat: radii ejus testes sunt, qui illuminant
omnem hominem venientem in hunc mun-
dum. Nunc enim coruscet ex ipso igneus
ipse Spiritus septiformis, qui velut ignis
sedet super Apostolos, & ardet hodie in
unoquoque credentium. Nam prius
quàm pateretur, ac resurgeret Christus,

*Terra tremuit
rata mundi fi-
nem venisse.*

*Ioël 2.
Hier. ibid.*

Matth. 26.

*Isa. 58.
Cyril. Hier.
cath. 2.*

*Athan. ad ea
verba: Omnia
tradita sunt
à Patre meo.
Zach. 6.*

*Ambros. de In-
terpr. lib. 1.
cap. 6.*

AA. 1.

70116

Psal. 75. notus erat tantum in Iudæa Deus: nunc in omnes Gentes fulgor caritatis Domini- cæ pertransit. *A summo enim cælo egressio ejus, & occurfus ejus usque ad summum ejus: nec est, qui se abscondat à calore ejus.*

Psal. 18. Sane post tenebras mundus speravit lucem. Hinc est, quod in Exodo agnus occidendus erat ad vesperum, ut exinde

Exod. 12. Ægyptiæ tenebræ fugarentur. Sed quomodo, quove mysterio ad vesperum agnus noster occisus? Idem Gaudentius: B Ad vesperum autem, sive hujus mundi, quia novissimis temporibus sæculi passus est, sive etiam ad ipsius Solis occasum, quoniam crucifixo Domino occidit Sol.

idem. ibid. Meridie namque, ab hora sexta tenebra facta sunt super universam terram, usque ad horam nonam. Quid poruit esse tam vesperum?

Orig. tr. 35. in Matth. Verum de his tenebris tam acutè, quàm mysticè, ut solet, sic Origenes: Sicut C

Exod. 9. Moysè manus extendente in cælum, factæ sunt tenebræ super Ægyptios servos Dei tenentes in servitute, & imago fuit futurarum tenebrarum, quæ comprehensuræ fuerunt Ægyptios: similiter & Christo in sexta hora manus extendente in Cruce ad cælum super populum, qui clama- verat: Tolle de terra hunc. & Crucifige, crucifige eum; factæ sunt tenebræ, & ab omni lumine sunt privati, & imago fuit D tenebrarum illarum futuraræ, quæ comprehensuræ fuerant gentem Iudæam; quia ausi sunt lumini vero manus suas inferre: unde ex tunc omnis illa gens tenebris est repleta, sicut dicit Propheta: Obscurentur oculi eorum, ne videant.

Psal. 69. Item sub Moysè: Facta sunt tenebra, & caligo super omnem terram Ægypti tribus die- bus, & nemo vidit fratrem suum, neque sur- rexit de loco suo aliquis tribus diebus. Omni- E

Exod. 9. bus autem filiis Israël erat lux in omni- bus locis, in quibus commorabantur. Sub Christo autem tenebræ factæ sunt super omnem terram Iudæam tribus horis: lu- men autem fuit super omnem reliquam terram, quod ubique illuminat omnem Ecclesiam Dei in Christo. Et si usque ad nonam horam tenebræ fuerunt super omnem terram Iudæam, manifestum est, quod iterum lumen ejus refulsit, quia

cum plenitudo gentium intraverit, tunc omnis Israël salvus futurus erit.

Quod autem tribus horis factæ sunt tenebræ super terram Iudæam, illud ostendit, quoniam propter peccata sua privati sunt a lumine Dei Patris, & splendore Christi, & ab illuminatione Spiritus Sancti. Hactenus Origenes.

Nec longè abest eloquentissimus Pon- D. Leo ser. 2. tificus D. Leo, qui in perfidie tenebras, de Pass. creaturas omnes conspirasse, sic ait: In- exercitationem Iudæici sceleris una per- tulerunt omnia elementa sententiam; cum obscuratis luminatibus cæli, & com- verso in noctem die, terra quoque moti- bus quateretur insolitis, universaque creatura impiorum se usui denegaret.

Et Bernardus ex defectu Solis, cate- Bern. ser. de rararumque creaturarum horrore, crucifi- pass. ser. 4. gentium facinus sic perpendit: Gravissi- Hebd. pœnosa. mum est, quod commissum est in divi- nam majestatem, cum viri impij sacrile- gas manus iniecerunt in Dominum, ipsum Dei Filium crudelissimi homicide, immo, si fas est, Deicidæ. Ad hoc expal- luit, & expavit tota machina mundialis, & penè in antiquum chaos sunt omnia resoluta.

Post Bernardum Bernardinus Senen- sis: Ecce, inquit, quod aër obscuritate Bern. in ser. post Dominicâ vestitur in testimonium sceleris, quia in- Oliv. ser. 55. nocens moritur. Eclipsatur contra na- turam patitur verus Sol, & Authori vitæ morienti nobilis lux condoluit, & quodam jure viadictæ, datæ sunt tenebræ ignorantibus mundo, quoniam mundus Dei Filium non cognovit. In mysterium quo- que voluit Deus circumcidere oculos ho- minum, cum tenebris densis, ne visus in objecta forinseca vagaretur, sed ut ingre- deretur ad cor, ad considerationem eor- um, quæ contra Dei Filium agebantur. Diemque vertit in noctem, ut intensior fieret contemplatio tam his, qui propè, quàm his, qui longè Filii Dei Passioni astabant.

Quod quidem in Atheniensibus post- modum patuit, quando ex illis tenebris, adnotato, quo factæ sunt, tempore, magna lux fidei in eorum cordibus inter- luxit. Obstupuerunt siquidem, Solem con-

Bern. ser. de pass. ser. 4. Hebd. pœnosa.

Bern. in ser. post Dominicâ Oliv. ser. 55. c. 3.

Ad. 17.

tranaturæ ordinem eclipsari, ut non pars A Solis ex interpositione Lunæ, quæ totum tota etiam obex facta eclipsare non posset, sed totus divina potentia sit conversus in tenebras, qui tunc ultra capere non valentes, pro *Ignoto Deo* atam fieri decreverunt, sicq; futuræ memoriæ characteribus mandaverunt.

Ad illam autem civitatem Prædicator Gentium veniens, cum Arcopagitis facto congressu, Dionysium convertit B ad fidem, causam præcipuam differens, quare per omnem terrarum orbem illo die tenebræ sunt diffuse. Ut enim accensa lucerna in domo subito per radios domum illuminat, ea verò celeritate, qua extinguitur, in omni parte domus tenebræ diffunduntur: sic eam verum mundi lumen extinguitur, totus sensibilis mundus in omni sui parte obscuretur.

Dionys. ep. ad Polycarp.

Egregiè quidem Bernardinus, & tangit vulgatum illud magni, ac sapientissimi Dionysij, qui ubi præter naturam, Solem ita defecisse cognovit: Aut Deus (exclamavit) naturæ patitur, aut mundi machina dissoluetur.

O Solem! (exclamare & ipse cogor,) ò Solem solum propemodum tanti animadvertorem parricidii, qui in tam acerbis, miseroque spectaculo, ne tantam rei indignitatem videres, eripiens funesto facinori diem, diei lucem, luci splendorem, splendori te ipsum, obvolutum tenebris caput abdidisti! Nec miror: quoniam ut peregregiè ait idem Dionysius: Creatura Dei in ipsius veræ lucis occubitu lucere non potuit.

Si ignari quondam illius Solis defectus, qui tunc naturaliter contigit, cum Atreus, Rex Myconarum, in Græcia filios Thyestis fratris (quod dolis Acropen sibi conturparit) in convivio ei barbarè epulandos apposuit, eorumdemque natorum illius sanguinem rubro vino permixtum propinavit, ut infelix pater suæ metiviscera avidæ, tantæque feritatis, ac inhumanitatis ignarus, devoraret, apud Senecam propterea conquerebantur de com-

motione signorum omnium Zodiaci, cæterorumque astrorum, ac constellationum cæli, quodque in eos planè miseris quasi ultima mundi ætas jam devenisset, mundusque ipse ob hoc tam crudelè facinus jam, jam perire vellet:

*Nos è tanto vixi populo
Digni, premeret quos everso
Cardine mundus:
In nos atas ultima venit.
O nos dura sorte creatos,
Seu perdidimus Solem miseri,
Sive expulimus.
Abceant quæstus, discede timor:
Vita est avidus, quisquis non vult
Mundo secum pericite mori.*

Quid, quid in tanto Iudæorum facinore conqueramur? Planè in nos fines sæculorum jam devenerunt: perdidimus Solem miseri, sive expulimus. Vitæ profus est avidus, qui jam non vult mundi cum Opifice moriente mori.

SEPTEM VERBA. PUNCTVM XXX.

Pater, dimittite illis: non enim sciunt, quid faciunt. Luc. 23.

*S*uper hoc venter meus quasi cithara sonabit. Allusio est ad antiquorum consuetudinem, qui in ludis pulsabant citharas, & lamentis dediti, lugubria carmina personabant. Oleaster: Viscera alicujus sonare, est, eum ex intimo corde misereri. Ideirò sonuerunt viscera mea Ierem. 31. propter eum: miserando, miserebor ejus. Ly-Lyran. rarus: Venter meus quasi cithara sonabit; emittendo nimirum vocem lugubrem gemitus, sicut in actu mortuorum aliquando carnem lugubre in cithara cantabatur.

Eruditè